

Begrotingen in het rood

Ivan Van de Cloot

Hoofdeconoom

Itinera Institute

De ontuchtering na het campagnegevaas van de regionale verkiezingen komt sneller dan verwacht. Recent werden de rampzalige cijfers bekend voor het federale tekort dat tot 18 miljard euro zou oplopen. Des te erger is het besef dat het tekort ook voor een stuk te wijten is aan een relancebeleid dat zo weinig intelligent ontworpen werd. De OESO berekende de maatregelen voor België op 1,6 procent van het nationaal inkomen, waarvan 1 procent minder inkomsten en 0,6 procent meer uitgaven. De effectiviteit van de Belgische maatregelen zijn om verschillende redenen erg beperkt.

Ten eerste wijst empirische analyse sowieso aan dat lastenverlagingen een veel kleiner effect op de korte termijn ressembleren dan uitgavenverhogingen. Bovendien bestaan de Belgische uitgavenmaatregelen voor 0,5 procent uit transfers naar de gezinnen (zoals hogere uitkeringen voor tijdelijke werkloosheid) en slechts voor 0,1 procent uit regelrechte investeringen, terwijl enkel die laatste (zeker in crisistijden) een multiplicatoreffect hebben van meer dan één. Wie het intuïtief onmogelijk acht dat macro-economisch beleid de excessen van jaren weg kan werken heeft waarschijnlijk voor een stuk gelijk. We zullen sowieso door een periode moeten gaan van hogere werkloosheid en lagere economische prestaties. Terwijl de slechte economische omgeving tot een onderbenutting van de Belgische economie leidt van 5 procent tegen het einde van 2010, zal volgens de analyse van de OESO slechts 0,3 procent worden gecompenseerd door het relanceplan. Dit had met een betere invulling van dat plan wel een veelvoud kunnen zijn. Als de begroting in het rood gaat in naam van relance, laat het dan een goed relancebeleid zijn.

Terwijl de verkiezingskoorts een virtuele realiteit had gecreëerd waarbij de crisis bijna volledig genegeerd werd, komt nu de realiteit dus opnieuw aan de deur kloppen. De zeepbel waar de Vlaamse politici zich in bevonden, is het eerst doorprikt. Op Vlaams niveau heeft men immers al duidelijk gemaakt dat de realisatie van alle geldverslindende beloftes moeten wachten tot de tweede helft van de regeerperiode. Zover zijn de naweën van de verkiezingskoorts nog niet gevorderd in het zuiden van het land. Daar slaagt men er in een regeerakkoord van 264 pagina's neer te pennen dat geen enkel cijfer bevat buiten de bladnummering. In Brussel en Wallonië lijkt de politiek de eigen doelstelling om in 2014 opnieuw een begroting in evenwicht te presenteren zelf niet echt ernstig te nemen. Van een hersteltraject voor de openbare financiën is er alvast in geen velden of wegen iets te bekennen.

Economisch gezien is een relancebeleid in een diepe crisis als de huidige gepast, maar de talloze beleidsplannen geven vooral een beeld van politici die goed zijn in het bedenken van allerlei nieuwe uitgaven zonder al te veel reflectie over de mate waarin deze geldstromen effectief voldoen aan de voorwaarden van relancepolitiek. Een eerste voorwaarde die geschonden wordt, is tijdigheid. De zwaarste steun had al plaatsgevonden moeten hebben terwijl uitgaven in 2012 moeilijk nog tijdig genoemd kunnen worden voor een economische crisis ontstaan in 2008. Wat evengoed integraal deel moeten uitmaken van een geloofwaardige relance is het opstellen van een hersteltraject voor de begroting. Bij afwezigheid hiervan is het gevaar groot dat de bevolking in een spaarkramp schiet omdat ze goed beseft

“

Als de begroting
in het rood gaat in
naam van relance,
laat het dan een goed
relancebeleid zijn

”

dat politici geld aan het uitgeven zijn dat er niet is.

Alleen de Vlaamse akkoorden werpen al enig licht op de wijze waarop de beheerders van het publieke geld de tering naar de nering denken te zetten. De eerste 620 miljoen euro besparing waren gemakkelijk binnengehaald nadat de werkgevers al hadden aangegeven de jobkorting eerder als een te missen luxemaatregel te beschouwen. Voor een tweede schijf van 600 miljoen wordt er gerekend op een kostenreductie van 5% op werkmiddelen en 2,5% op loonkosten via niet-indexatie. Ver van stellen dat deze maatregelen tekortschieten, is het duidelijk dat we fundamentele opties in overweging moeten nemen. Het opleggen van jaarlijkse productiviteitsverbeteringen voor alle overheidsdiensten waarbij de ambtenaren zelf autonoom kunnen beslissen over hoe de doelstellingen te bereiken, is een aan te prijzen methode die in het buitenland al met succes werd getest.

De Itinera assen voor een nieuwe en betere overheid zijn alvast een intrede van een evaluatiecultuur waarbij een evenwichtige verbetering van prestaties mogelijk wordt door impact, kwaliteit en efficiëntie objectief te evalueren en de burgers te informeren over kwaliteit en resultaat waarbij budgetten verbonden worden aan resultaten eerder dan aan noden. De politiek moet instaan voor de selectie van de doelstellingen maar daarna is het essentieel de realisatie ervan over te laten aan de administratie en op te houden met het koloniseren van die administratie door de politiek. Voldoening en motivatie van de ambtenaren dient bevorderd te worden door taken te koppelen aan overeengekomen en concrete doelstellingen. Het behalen van resultaten moet duidelijk gevaloriseerd worden.

Vandaag staat dus een mateloze ontsporing van het budget weer centraal. Veel loopt onheilspellend parallel met de crisis van de vorige “Malgoverno” van dertig jaar geleden, met zijn gigantische staatsschuld, gedumpte bruggepensioneerden en opgeblazen overheidsapparaat. Niet alleen sleuren we die zwarte geschiedenis nog altijd mee, we zijn ook volop bezig de volgende generatie eenzelfde juk aan te meten. Een en ander is te vermijden, maar dan moeten we nu de hand aan de ploeg slaan.

Ivan Van de Cloot
Hoofdeconoom

Onafhankelijke denktank en doetank voor duurzame economische groei en sociale bescherming.
“Think-tank” et “do-tank” indépendant pour une croissance économique et une protection sociale durables.

Itinera Institute VZW-ASBL

Boulevard Leopold II Laan 184d - B-1080 Brussel - Bruxelles

T +32 2 412 02 62 - F +32 2 412 02 69

info@itinerainstitute.org www.itinerainstitute.org